

AMICS DE CERVIÀ ANTIC

El patrimoni medieval de Cervià de Ter

Mar Camps i Mora

Un poble força desconegut, de menys de mil habitants, històricament de caràcter agrícola i amb un llegat medieval mai prou valorat: Cervià de Ter. Ara fa 10 anys, un grup d'amics van crear una associació amb la voluntat de reivindicar-ne el patrimoni: «Va ser la consciència que alguna cosa especial té Cervià i que no és fàcil de trobar en altres pobles similars de comarques de Girona. Concentra dos elements estructurals a l'edat mitjana: el castell i el monestir romànic», explica en Gerard Oliver, president de l'associació Amics de Cervià Antic.

L'entitat es va constituir el maig del 2011 amb uns 25 socis i, actualment, en són un centenar. Des de bon començament, els impulsors tenien clares tres línies de treball: «Una part enfocada a fer participar l'escola, que els nens poguessin tenir un coneixement més exhaustiu de la seva història local; es van plantejar nous usos culturals per al monestir de Santa Maria, per fer-lo més conegut; i, finalment, es van posar sobre la taula propostes per recuperar el castell». En aquells moments, poc s'imaginaven on arribarien. El castell, que es va alçar probablement a finals del segle X i es va abandonar a les darreries del XV, es trobava ensorrat i cobert de vegetació. Avui és un espai excavat i museïtzat: «S'ha convertit en un símbol del poble –diu el president de Cervià Antic, que també va dirigir les obres de restauració del castell–. Des de la torre de les Hores, a la plaça de la Generalitat, els visitants poden enfilarse, passant pel carrer de la muralla, fins al castell. Un cop a dalt, des de la torre de l'Homenatge, s'albiren els pobles veïns de Medinyà i Sant Jordi Desvalls; també els de la plana de l'al-

tra banda del Ter, amb les Gavarres que emmarquen el paisatge: Celrà, Bordils, Sant Joan de Mollet i Flaçà.»

La recuperació del castell. Un veí havia començat a excavar el castell pel seu compte, feia anys. La gent del poble intuïa que, sota aquell turó, hi havia restes arqueològiques. Els membres de Cervià Antic van tenir clar que, primer de tot, havien de fer tot un treball exhaustiu de recerca. Així ho detalla l'Oliver: «El castell estava pràcticament desaparegut però, per altra banda, es conservaven moltíssims documents dels quals es podia fer una radiografia molt precisa de la seva història. Les persones que hi vivien, els senyors feudals, eren molt properes als comtes de Barcelona. Els documents acreditaven una família important i això ens feia pensar que l'edifici també devia ser proporcionalment important.»

Un any després, a partir del 2012, van anar a picar portes per tirar endavant

un projecte d'actuació arqueològica i de museïtzació. El camí no va ser fàcil perquè es tractava d'una finca privada de la família Fonsdeviela, propietària també del castell de Medinyà. Dos anys més tard, la família va donar dues terceres parts del castell i la resta ho va assumir l'Ajuntament de Cervià. Un cop el terreny va passar a ser de propietat municipal, la Universitat de Girona es va sumar al projecte i l'entitat va anar a buscar, de nou, finançament: «L'empresa Abertis, que feia poc havia fet l'ampliació de l'autopista, va aportar una gran quantitat de capital en forma d'1% cultural. Ho vam lligar amb el Ministeri de Cultura i el Departament de Cultura, tant a nivell estatal com a nivell de Catalunya». L'Oliver recorda amb entusiasme els vuit mesos que van durar les excavacions, l'any 2015: «Va ser un dels moments més emocionants d'aquests 10 anys de l'associació perquè cada setmana apareixien sales, paviments, estructures... vam veure que s'hi havia construït una fortificació notable, de 800 metres quadrats, amb unes vistes i una posició estratègica». El president de l'entitat es va encarregar de la segona fase, la de restauració: «El procés va ser delicat però vam aconseguir el que volíem: que l'espai fos visitable tant de dia com de nit, que guanyés atractiu i que les properes generacions també en puguin gaudir.»

En Jesús Potrony, soci de Cervià Antic, comenta que genera expectació: «Des que es va començar a il·luminar de nit el castell, la gent que passa per la carretera pregunta: 'Què heu fet a Cervià?' No hem fet res, el castell porta aquí molts anys però no s'havia posat en valor. Els visitants queden al·lucïnats». El 2017 es va inaugurar el castell restaurat i, des d'aleshores, l'associació organitza la

Fitxa

- NOM **Amics de Cervià Antic**
- FUNDACIÓ **2011**
- PRESIDENT **Gerard Oliver**
- SOCIS **Un centenar**
- ADREÇA **Carrer de l'Hospital, 7, 17464 Cervià de Ter**
- WEB **www.cerviaantic.org**
- FACEBOOK **www.facebook.com/cerviaantic**

En Gerard Oliver, l'Olga Oliver, l'Ariadna Pons i en Jesús Potrony al castell de Cervià // FOTO: Mar Camps.

Diada del Castell cada mes maig i concerts a la fresca a l'estiu.

Concerts de clàssica al monestir. «L'altre gran element que ha guiat els nostres passos és el monestir. La seva història no s'explica sense el castell», relata l'Oliver. El monestir benedictí es va fundar el 1053 per voluntat de Silvi Llobet, senyor de Cervià, i va esdevenir el panteó dels senyors del castell durant segles. Tot i això, hi havia disputes entre els senyors i els monjos, que depenien de l'abadia de San Michele della Chiusa, al Piemont italià, per una qüestió de domini territorial: «En un moment, va venir l'abat de San Michele a posar pau. El 1079, després d'un viatge de tres mesos des de Torí fins aquí, va crear la línia jurisdiccional que dividia els dominis del monestir respecte als del castell. Aquesta línia ha conformat urbanísticament Cervià fins al dia d'avui: és el carrer del Torrent Anglú, que parteix el poble de nord a sud, i aquí

hi ha l'arc del Portal, l'accés a la vila fortificada». El monestir va entrar en declivi al segle XV, va anar a parar en mans privades després de la Desamortització de Mendizábal el 1835 i, finalment, l'Ajuntament de Cervià va comprar tota la finca el 1983. La Diputació de Girona va restaurar el monestir l'any 2000, que és quan van aparèixer pintures romàniques a l'església datades pels volts del 1150.

Des del 2011, els Amics del Castell, amb el suport de la promotora Ibercamera i de l'Ajuntament, organitzen cada estiu el reconegut Festival de Música del Monestir de Cervià, que s'emmiralla amb la Schubertiada de Vilabertran.

Nous horitzons. «Tenim un pont i forns romans que estan en mal estat i que ens agradaria recuperar. També ens agradaria actuar als refugis de l'època de la Guerra Civil, excavats a la roca de la muntanya i que s'estan ensorrant», proposa l'Olga

Oliver, membre de l'entitat. Per la seva banda, l'Ariadna Pons, una altra voluntària de Cervià Antic, vol engrescar altres veïns i veïnes a col·laborar: «Volem que la gent sigui conscient del patrimoni que tenim. Es tracta de fer accions assequibles, com retolar camins i fer-hi neteja, i per això necessitem voluntaris. Per desgràcia, Cervià s'ha convertit en un poble dormitori i amb una vida social bastant reduïda». L'octubre del 2018, el govern de la Generalitat va declarar a Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de Conjunt Històric, Cervià de Ter: «Vam viure la declaració no com un reconeixement a la feina que hem fet, sinó com un pas més, de caràcter oficial i institucional, per preservar el patrimoni. La llàstima és que no es fes abans, l'expedient de declaració ja s'havia iniciat el 1979. Durant aquests anys, el poble s'ha transformat molt i algunes de les actuacions, que ara són impròpies, no s'haurien permès», conclou l'Oliver 🍷

A dalt, panoràmica d'un acte institucional al castell de Cervià. A l'esquerra, actuació en el marc del festival de música al monestir. Al centre, una visita guiada a l'església del monestir. A la dreta, visita de la torre de les Hores, a la plaça de la Generalitat, al casc antic de Cervià de Ter // FOTOGRAFIA: Jesús Potrony.